

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iacobi Bidermani E Soc. Iesv Ignativs Sive De Vita Et
Gloria S. Ignatii Loiolæ Soc. Iesv Conditoris Libri Tres**

Bidermann, Jakob

Antuerpiae, 1635

Liber Secvndvs.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10788217-5

S. IGNATII
 VIRTUTES.
 LIBER SECVNDVS.

IGNATII *Modestia.*

CAP. I.

VAE de Vitâ rebus-
 que IGNATII com-
 perta sunt, priori
 commentario, quàm
 potuit breuissimè,
 tradidimus: Virtutes, ceteramque
 eius indolem, deinceps persequemur. Sed in rerum optimarum copiâ, incredibile sibi negotium capiat, qui singulas stylo complecti velit. Nobis sat erit, aliquarum dumtaxat syllabum hîc texuisse, & quas ille prolixè habuit, multo hîc angustius breuiusque denarrare.

I. Familiam mihi ducat M O-
 DESTIA:

DESTIA: quam, vtut Latini nominarint, Religiosi HUMILITATEM appellamus. Ab hac IGNATIUS, disciplinam sibi exteriorem pleramq; formauit: & exemplis ferè, quàm benè de illâ sentiret, ostendit. Lacer enim ac tuniculâ malè factâ vix dimidiùm tectus, despectusq; orbem terrarum diu perambulabat. Pauperum diuersoria, quàm lauta hospitia malle; semperq; inter plebem pro ignoto mendiculo contemni affectabat: tum denique lætitijs perfundi se ratus, quoties occurrentium conuitijs ludibrijsq; adaspergeretur.

2. Addidit exemplo prudenter & hoc præceptum, *Longè ad infima descendendum ei esse, qui eniti in sublime quandoque vellet.* Tum deinde, ad corrigendos æui ruentis mores, salutemq; animorum rectè administrandam, maius ab hac Modestiâ momentum haberi, quàm si oculis auctoritas se sola intempestiuè ostenderet. Dicere

G § illum

illum interim meminimus, familiares sibi suos magno incitamento ad virtutem esse; ac sese, ad quosuis alios comparatum, erubescere; neque ab vlllo quàm à semet offendi. Scio & alicubi falsum, se, quoties diuina, etiam cum profanis ac facinorosis, loqueretur, semper lucri aliquid facere: quòd duceret seipse longè vtique illis ipsis improbiorem. Cui rei dicere idemtidem solitabat, Neminem alium esse mortalem, qui pluribus assiduè beneficijs occupatus, ceterùm æquè ac ipse exiles DEO gratias meminisset, eiusque obsequij perinde secors viveret.

3. Ribadeneiræ perfamiliariter aliquando aperuit, id sese precibus à DEO flagitasse, vt mortui cadauer in cœno lutoque prouolueretur, vbi feris & volucris pabulum fieret. *Nam quid ni ego me, inquit, hac deuotione dignum censeam, qui pars ultima sum cœni? Certè verò, nisi alijs confuleret,*

fuleret, nudum iturum se aiebat
 fuisse, & in eo corporis habitu
 compita foraque percurfaturum;
 vbi luto perlitus, & pueris ostentui
 habitus, pro stulto infanoque ride-
 retur. Sed in harum rerum sermo-
 nibus de se rarus audiebatur, nisi
 esset, vt grauibus momentis eò
 traheretur. Et, si quando alij de
 ipso benignius coram loqueren-
 tur, repentè colligebat animum,
 & oris ruborem obortis lacrymis
 confundebat. Erat à sacris ei con-
 fessionibus P. Iacobus de Eguiâ,
 patriâ Nauarrus, vir magno iam
 natu, ac cetera mirificè pius; de
 quo IGNATIUS ipse, *Cùm in cœ-
 lo nos, inquit, erimus, Iacobus hic
 tantò me altior eminebit, vt eum-
 dem ego de longinquo sim agrè con-
 specturus.* Is ergo huiuscemodi
 vir, multa idemtidem & mira su-
 per IGNATII virtutibus vitæque
 sanctitate memorabat; velut, cu-
 ius arcana animique studia vnus
 ipse penitissimè percalleret. Ea res
 tandem comperta, vehementer

IGNA-

IGNATIO est displicita. Quare supremis illi obedientiæ legibus interdixit, ne quid se superstitè porrò auderet. Quod ille cum ægrè se cautum ostenderet, IGNATIVS, ne qua vel inuito elaberentur, desijt post ad eum redire. Interim senex sæpè optabat, vel pauculos dies IGNATIO superstes esse, vt, legibus solutus, quæ de ipsius incredibili virtute nosset, cum plurimorum bono euulgaret. Sed DEO visum, triduo quàm IGNATIVS oppeteret, Iacobum præripere. Quod factum IGNATII precibus esse, non absurdè creditum fuit.

4. Comparauit verò tantam sui ipsius cognitionem, vt annis compluribus, nulla inanis gloriæ cogitatione percelleretur: nec erat alia animi pestis, à quâ minùs timere se diceret; cum alioqui palàm sit, eâ lue bonos etiam viros, & non è vulgo sanctos, interdum afflari. Hac tali demissione res ceteras omnes condiebat. Hinc illa vesti-

tus,

tus, non fordidi, vilitas; hinc lectulus pauper; indidem tenuis victus, itaque modicus, vt cœnam esse prandiûmve, meritò negares. Operam libens ponebat in abiectionibus obsequijs, vt ægrorum præsertim lectulos sterneret: & quoties de controuersia non planè liquebat, facilis in alterius sententiam abiret. Ita, quamuis supra ceteros ipse tunc esset, omnibus tamen æquare se, infraque infimos ducere, non simulatâ mansuetudine solebat.

5. Pueris Christiana fortè rudimenta tradentem, obseruarat adolescentulus, hominem quippe Hispanum, impeditiùs Italicè loqui: confestim admonet, leges Grammaticas aliud velle; ideoque emendatiùs quædam esse tersiusque efferenda. Ille intempestiuo adolescentis officio nihil offensus, laudare studium, atque rectè & ordine id eum fecisse dicere; pergeret imò, suasque in linguâ Italicâ mendas obseruare numeraret; se
 ea,

ea, quæ moneretur, sedulò correcturum.

6. Magnum in primis modestiæ argumentum fuit, cum tanto opere desideravit Societatem à IESV nominari: idque cum eam ob causam, de quâ suprâ docuimus; tum verò etiam, vt ne suum illi nomen à quoquam inderetur; nève sui vsquam haberi celebrior mentio posset. Quare & familiam hanc MINIMAM appellari, & tales sibi ipsis videri Socios omnes cupiebat. Quò eòdem spectat, cum toties tamque seriò pugnavit, vt ne vniuersæ Societati præficeretur; donec tandem iniectâ religione ad prouinciam fuit accipiendam coactus. Quamquam ne tum quidem ambitiosè retinuit: nam vocato Patrum grauiorum coetu, in annum M. D. L. ingressus de se conqueri; omnibus, dixit, exploratum haberi, nulli se parti eius muneris, quod gereret, parem esse. Atque in eam rem, testatus Deum, obnixè laborauit, vt per
eos

eo sibi liceret provinciã abire.
 Quibus verò familiariter vteba-
 tur, ij omnibus eum virtutibus ita
 pollere sciebant, vt crederent, il-
 lum ipsis Religionum ductoribus
 documentum fieri posse. Ita nihil
 adeò tum, ac ne postea quidem, re-
 sæpiùs tentatã, profectum est:
 quòd semper obstinato consilio
 Patres responderent, nulli se al-
 teri, donec viueret **IGNATIVS**,
 vniuersam rem permissuros. Ibi
 questus est ipse, se, cum nulli rei
 idoneus sit, impedimento tamen
 esse, ne meliori provincia tradatur.

IGNATII tranquillitas.

CAP. II.

7. **A**B hac **IGNATII** Mode-
 stiã, multæ aliæ primi no-
 minis virtutes pullularunt: qualis
 erat, quã se ipse, resque hominum
 fluxas despiciere; tum quã fortiter
 laboribus occurrere, ac patientiæ
 laudem inter tam aduersa infesta-
 que tempora ferre in primis con-
 spicie-

spiciebatur. Est nimirum animi hæc demissio, cæli solatijs indignum se reputare, nec ullis immeritò ærumnis se laceffi, sed quantò plura perpetiatur, tantò plurima commeruisse, credere. Nam & ipsum hoc illi gaudium est, videre mortalia quæque in se ruere, & pœnas neglecti Numinis à reo repetere.

8. Singulare studium deinde adhibuit IGNATIVS ad motus animi componendos: quo tantâ ille tranquillitatem breuî est consecutus, quantâ nulla propemodû possent euenta perturbare. Homo naturâ ceteroquin vehemens, & ingenio erat præferuido: verùm ita se tamé ipse triumphauerat, vt mira in vultu verbisque comitas, nihil natui ignis proderet, frigori que potius ac languori obnoxium corpus trahere crederetur. Etsi autem bilis impetum, qui in vitium ferret, à se prorsus abdicarat; vim tamen eius, in rebus arduis necessariam, apprimè retinebat. Corpore sæpè à
morbis

morbis iniurijsque malè affecto, eandem illi esse constantiam vidimus; neque si exteriora verterentur omnia, intus quidquam mutabatur. Eaque re tandem & corpus assuefecit, ut, quoad eius fieri posset, traheret colorem, quem ratio, non impetus suafisset.

9. Aeger olim in lectulo iacebat, cum monuit fortè Medicus, ne tristi se cogitatione confunderet. Hic ille collegit animum, positisque calculis, considerare cepit, ecquâ tandem re inquietari posset. Reperit vnicam: & Quid si quo, inquit, infortunio Societas labefacta corrueret? Ea se vnâ clade sensit hætenus commotum iri, ut tamen intra quartam horæ partem, si precari ex more contigisset, ad animi quietem rediturus sibi videretur; etiam si præceps, vmbrae in modum, Societas abiret: dum ne quam ruinæ causam ipse præbuisset. Quod quàm moderati animi sit, in promptu est cuius nominis rudi cognoscere.

H IGNA-

IGNATII *in DEVM amor.*

CAP. III.

10. **N**EQVE sterilis hæc IGNA-
TII virtus aut improlis
fuit. Nam sui despicientia mul-
tum profuit ad DEI amorem pa-
riendum, cuius ille singularem per-
fectionem obtinuit; eamque ibi
maximè prodidit, vbi maxima
quæque eius amore erant perpe-
tienda: ratus, hoc olim Romanum
insigne, iam esse Christianum,
ET FACERE FORTIA, ET PATI.
Sed ea, quæ quantaque fuerint, su-
prà licuit videre. Certè verò præ-
dicabat, si vsu veniret, delicata om-
nia, quæque prima mortalibus ha-
bentur, comparari; tanti ea sibi
numquam fore, quanti carcer in-
iuriæque fuissent, in DEI gratiam
exantlatæ: nec aliunde accidere
tantū animo gaudium posse, quod
eam æquaret voluptatem, quam in
perferendis pro CHRISTO con-
uitijs hausisset. Idem à Socio fa-
milia-

mi
ret
&
ma
Qu
mu
ru
qu
qu
lan
bus

Ig
cōp
qu
ru
ciu
om
ver
ten
ret
vt
mo
ru
per
ad
per

miliariter rogatus, Ecquam duce-
ret omnium expedi tiffimam simul
& breuiffimam viam, quâ ad opti-
mæ vitæ conditionem euaderetur:
Quâ aduerfis, inquit, rebus exerce-
mur; Christi que cauffa iugibus æ-
rumnis fluctuamur. Et ftude tu in-
quit, hanc ab eo gratiam inire:
quam vbi acceperis, non fanè fo-
lam habebis, fed multis alijs opi-
bus comitatam.

II. Hæc talia facere dicere que
IGNATIVS ſolebat: nobis interim
cōplura charitatis, quâ in DEVM,
quâ in mortales, argumenta patue-
runt. Illuc enim referendum hoc
eius eſt ſciturum, quo, dicta facta que
omnia in DEI maiorem gloriam
verti ſemper cupiebat: non con-
tentus, ſi nihil eius ingratijs face-
ret; niſi id etiam conſequeretur,
vt illi gratioribus obſequijs gerere
morem aſſiduè poſſet. Quare dua-
rum rerum optimarum, eam ſem-
per complectebatur, quæ propius
ad ſupremum Numinis honorem
pertineret.

12. Iam ab eodem fonte existit ingens illud, de quo supra memorauimus, DEI videndi desiderium: vt, quoties de moriendi necessitate in mentem veniret, gaudis lacrymas non tenuerit. Neque id eò solum, quò summum sibi bonum fruendum citius obueniret; sed vt gloriam CHRISTI, tantopere amati, coram intueretur. Sub annum M. D. XLI. mense Quintili, pro re natâ dicentem audimus, factâ duarum rerum optione, vt vitâ vel confestim excederet, cæli securus; vel superstes aliquamdiu, sed non proinde certus, degeret: in hâc se partem iturum esse, dum præclarû aliquod operæpretium DEO facere interim liceret; periculo præobsequijs contempto. Nam quis mortalium, inquit, est Principum, qui, oblata videns stipendia tantisper à milite differri, quoad pluribus illa titulis promereatur, non obstrictum se vicissim credat, ad eadem illi vel tutò conseruanda, vel etiam duplicanda? Et Principes

pes

pes igitur nostri hoc soleant; negligeret DEVS? aut beatitudinem, utique suâ causâ dilatam, pateretur amitti? Alius hæc, inquit, deliria somniet: animum ego, ut hæc de DEO, Principe tam facili ac munifico, credam, inducere non possum.

14. Subierat fortè reputare, equis sibi sensus foret, si quâ infernis ignibus addiceretur. Iuuat autem in hanc rem ea exscribere, quæ in membranâ ipsemet subnotarat. *Duabus, inquit, rebus defixus hærebam: alterâ, quæ ibi supplicia mihi forent luenda; alterâ, quibus ibidem quantisq; DEI nomen conuictijs peteretur. Ac priori quidem nihil adeò moueri me, neque terreri sentiebam; ceterùm, audire illas diuinissimi Numinis iniurias, id demum magno me opere sauciabat.* E quibus verbis haud obscurum est arbitrari, quanto amore arserit, qui pœnarum inter pœnas, sui que ipsius oblitus, solius DEI iniuriâ percelleretur.

IGNATII *erga proximos amor.*

CAP. IV.

15. **H**VIC virtuti proximus erat **A**MOR erga ceteros mortales, in quibus **D**EV M ille assidue spectabat, & si ijs bono esset, per publicum decurrere nudis pedibus, ludibrijsque onerari, nihil cunctaturum se aiebat. Nec tam obsoletum corporis deformemque componi vestitum posse, quem, quantiuis homuncionis causâ, iniicere sibi recusaret.

16. Parisijs hominem comperæ libidinis, quâ mulierculam desperibat, sic post multa, quæ frustra fuerant, aggressus est corrigere. Quâ transeundum infelici amasio erat, insidias opportunè struit. Locum occupat, vndaque gelidissimæ vadum, vbi collo tenus emersus, aduentorem expectet. Sequitur demum ille, & pessimi consilij certus, transire pontem properat. Hic inasperatò ab vndis vox, & cum voce

ce terror: Iret omnino miser, fœdisque voluptatibus litaret, quando aspernari porrò cœlestium minas constituisset. Se certè pœnas interim à se sumpturum, quas ille commereretur: donec, exorato Numine, imminentem ab eius capite cladem auertisset. Ad hoc ille tonitru continuò hære, planeque iam fulminatum se credere: deinde profusæ charitatis miraculo captus, animum mutare, iterque malè cœptum vltro defistere, & veterem cum Sirene consuetudinem æternum abolere.

17. Quàm quisque plurimis illum maleficijs petiisset, tam maxime beneficijs IGNATIVS se vindicabat. Specimen huius haud vulgare adscribam. Contubernalem Parisijs habebat, cui stipem alicunde sibi suppeditatam, rei que litterariæ necessariam, commendarat, malo quæstori. Is ipse, cum peculio ærarioque omni furtim elapsus, mox Rhotomagi grauter laborare, capitisque discrimen, morbo

carnifice, adire cœperat. Ita desertus, ad IGNATIVUM, cuius inuictum animum pernosset, litteras continuo remittit; rogat, ad se properè, si videatur, inuisat. IGNATIVUS, ut si ab amicissimo inuitaretur, repentè itineri se accingere, & Rhotomagum properare: nullâ neque cibi micâ, neque potus guttulâ refectus, totum triduum hilariter currere, & milliaria octo ac viginti, nudis pedibus, inter preces, pro prædonis sui incolumitate contendere.

18. Alterum hominem haud modico beneficio sibi Lutetiæ familiariter deuinxerat; qui deinde malè redditâ gratiâ, iræ impotens, IGNATIVUM occidere moliebatur. Ei facinori patrando attentus, iamque per ædium scalas irrupens, dum terrificâ voce, *quorsum infelix rueret*, appellatur; plenus formidinis, à nefariâ cæde se abstinet, atque ad pedes illicò abiectus, & facinoris meditati rationes exponere ingressus, benignè ab IGNA-

TIO amiceque accipitur. Verum ea fuit ingrati animi pestis, quam crederes in praesens ideò solùm repressam, vt sapiùs cum illà IGNATIÏ virtus dimicaret. Nam in eâ tempestate, quam ante stabilita Societatis instituta, coortam scripsimus, hic ipse haud leue ad inuidiam nostram momentum attulit, calumnijs & commentis aduersus IGNATIVM grassando. Quamquam idem postea quaestionibus habitis, calumniator compertus, atque à iudice multatus est. Sed retinuit tantam, siue ille de IGNATIO opinionem, vt porrò noua maioraque auderet postulare; siue IGNATIVS in illum charitatem, vt rogatus, eundem inter Socios demum suos cooptaret. Vbi tamen malus hominis animus rursùm erupit; eaque propter à Societate breui post missionem accepit.

19. Hæc amoris exempla ad exteros pertinere. Suos multò etiam arctioribus vinculis complexus est.

Documentum fuit primorum Sociorum

ciorum vnus ; qui cūm Parisijs fuisset adlectus, aliquando cœptus est graui mentis æstu agitari , vt proximè suam perniciem abesset. Re cognitâ, IGNATIUS triduum totum impransus & incœnatus, quin omnis etiam potus immemor, flere, Deoq̄ue continenter perstitit supplicare; donec hominem periculo exemptum, & quieti pristinae vidit restitutum.

20. Alio item tempore animadvertens Socium immodicâ libertate suetum, sibiq̄ue parum esse morigerum, vehementi dolore discruciabatur; secum reputando damnū, quo Socius non dubiè pessum iret. Inijt verò hanc sui vlciscendi rationem, vt prece atque vberè fletu DEVM illi placare impensè niteretur; tum etiam inter Sacra magnis eum gemitibus identidem excusaret; caussatus, eum inscientem, quòd mentis bonæ inops esset, in præceptis ferri.

21. Resciuerat idem, adolescentem de Societate deserendâ consilium

filium cepisse, & causam subodo-
 ratus, quòd de noxijs olim patratis
 confiteri erubesceret, adiit familia-
 riter, suamque illi priorem vitam
 liberè recensere exorsus, narravit,
 quàm inanibus studijs ætatem tra-
 xisset; quasque res, quamque per-
 niciosè amasset. Quà illum narra-
 tione expugnatum cupiebat, vt
 posito rubore, in DEI clementiã
 niti adolescens inciperet. Ceteros
 item singulos curiosã sedulitate
 seruabat. Eorum tenuiores debilio-
 resque fulcire, ærumnosis solatia
 suggerere; si quos pusillo esse ani-
 mo videbat, eos verò surrigere. Ce-
 terum pro ægris præcipuo studio
 excubare: ea propter benè secum
 agi dicebat, quòd valetudine non
 optimã vteretur; tali enim magi-
 sterio doceri se, quemadmodum
 alijs ipse consulere deberet.

22. Vicentiæ quondam è feбри
 languebat IGNATIVS; cùm fortè
 affertur, Simonem Rodericum in
 Bassanis extremè decūbere, mor-
 boque capitali attineri. IGNA-
 TIVS

TIVS illicò sui oblitus, surgit Socium inuisere; emensus diei iter, tantâ cum alacritate, vt ægrum comitem P. Faber vegetus valens-que agrè consequeretur.

23. In illo prætereà itinere, quod cum P. Iacobo Laine fecerat, comitem maximis doloribus oppressum per quàm anxie fouebat. Nam pecuniâ primùm, quantulam in stipe vterque acceperant, iumentum ei conduxit: ac deinde vehenti, & paupere tuniculâ inuoluto, antambulonem se dedit, mirè hilarem, itaque celerem, vt, Lainesio teste, currentem, equus etiam ipse difficulter æquaret. Longè tamen eum vidimus acriorem in Sociorum nomine tuendo, inque animi bonis procurandis.

24. Tum deinde, si quos etiam error fortuitus, aut aliud quid humanum transuersos egisset, cum primùm eos pœnitundine duci, & factum corrigere velle sentiebat, continuò omnem delicti memoriam sepelijt, vt si nihil in ijs vni-
quam

quam aduertisset. Quo fiebat, ut
suauissimis affectibus Socios sibi
omnes delinitos, ad quoduis im-
perium nutumque alacres habe-
ret, atque ad perfectionis ardua
promptos facilesque duceret.

IGNATII *prudencia*. CAP. V.

25. **V**ERVM non ita tamen co-
mem se suis præbebat,
quin, vsu interim poscente, seue-
rus esse auderet. Artificio enim
mirabili, ad cuiusque captum aut
indolem suauior modò, modò ve-
hementior apparebat: illud mode-
stis, hoc contumacibus opportu-
num ratus; cum neutris tamen
non amanter paterneque agebat.
Etsi autem in primis Socios om-
nes sibi optabat tales, quos in v-
trumque liberos iuxtà pronosque
haberet: dabat tamen operam, ut
explorato cuiusque ingenio, id
alijs alijsque imperaret, quò spon-
te animi propemodum fereban-
tur; gnarus id omne difficile factu
esse, quidquid reluctantibus ani-
mis

mis tentaretur; nec violenta ad senium peruenire. Sed nimirum longâ oratione sit opus, ad hanc optimi Parentis virtutem germanis coloribus depingendam: quando & cetera hoc genus ornamenta sic vnus omnia habuit, quasi singulis tantum vnice studuisset; itaque in singulis eminuit, vt palmam Virtus altera alteri visa sit dubiam fecisse.

26. Certè autem in eo, & prudentia quædam singularis, ad leges Societati ferèdas, emicuit: & suam animus fortitudinem duabus in rebus præcipuè ostendit: siue cum aduersa nitetur percurrere, siue cum arduis interritus occurrebat. Iam deinde humanitas illi inerat ea, quâ plerosque sibi omnes, & hostes etiam ipsos, obstringebat; fractaque illorum pernicaciâ, quò quemque vellet, impellebat. Porro quod laudabiliter semel incepisset, ab eo nullis difficultatibus retardari se sinebat, quin effectum daret: solitus eam in rem modos viasque
sedulo

sedulò ac prospicienter quærere, quibus negotium expediret: ijsque semel inuentis, deinde constanter uti. Fiduciâ aduersus DEVM incredibili erectus, numquam aliam, neque in carcere sui defensionem, neque ærumnis vndiquaque circumuentus, humanam sibi opem flagitabat, diuinâ contentus. Ideò inter supremæ egestatis iniurias, cum præsertim Socijs alendis omnia defierent, cælo fretus, insperatò, omnia suppeterè interdum affluereque sentiebat.

27. In linguâ (re vnâ omnium maximè lubricâ) non vim maiorem, quàm moderationem ostendit. At in alijs diiudicandis, aduigilabat gnauiter, ne quem damnarèt: neu de vitijs, etiam palàm peruulgatis, aut loqueretur temerè, aut loquitantes auscultaret. Nam prudenti quadam digressionè ab ijs sermonibus diuertebat, quibus aliqui obtrectare, etiam vilissimorum hominum famam, audiebantur. Hæc aliaque IGNATIVM plurima

ma commendabant : quæ in ceteris etiam singula admirationem habuissent.

IGNATII *studium precandi.*

C A P. V I.

CETERVM in studio precandi, necesse habeo morari : quippe in eâ virtute, quâ princeps quædam DEVM inter atque hominem necessitudo coitur, & quâ vnâ pleraque DEI dona mortalibus conciliantur.

28. Inundari se sacris delicijs inter preces, cum ipse dissimulare non posset IGNATIUS : modestè, id sibi donum dictitabat concessum, miserijs suis lenandis : velut, quem anni morbiq̃ue ad cetera fractum adepti, solis precibus adhuc idoneum reliquissent. Sacris inauguratus, cum quotidie stas Ecclesiæ preces diceret, vberrimis lacrymarum riujs occupatus, ad verba pænè singula consistere, atque idemtidem interiungere cogeba-

gebatur. Eoque lacrymandi usu
 assiduo haud nullam oculorum
 iacturam fecit. Sed pluris tamen
 censuit, delicias eiusmodi caelestes
 persequi, quam oculorum com-
 modis parcere: donec Medicorum
 consilio, ne valetudinem plarè
 pessum daret, obtinuit à caelesti
 Numine ius in lacrymas, cum la-
 xandas, tum coërcendas, nullo di-
 spendio suavitatis. Idem, quoties
 grauius rei momentum suberat,
 numquam est solitus decernere,
 quibusuis rationibus duceretur, nisi
 de summâ re ad DEVM prius re-
 tulisset.

29. Horis interdiu singulis, ani-
 mum consuerat accuratè colligere,
 ac sepositis curis à seipso, eccuius
 noxiæ sibi conscius esset, rationes
 exigere. Tum, si vis afferretur, quæ
 horam ei consuetudini negasset,
 proximâ alterâ confestim factam
 iacturam sarciebat: tametsi num-
 quam ille externis laboribus adeò
 se impendebat, vt interioris gaudij
 sensa prorsus amitterentur. Quin

I potius

potius assuefecit se, DEVM omnibus in rebus, ceu praesentem, spectare, atque ibi, velut in commentario, caelestia legere; & inde se aliosque optimis praeciputionibus erudire. Quem precandi modum vtilissimum rebatur, ijs praecipue quos negotia bona quidem, ceterum humana, intentos haberent.

30. Prius autem, quam ad diuina meditanda accederet, solebat parare se ipse, atque omnem animum studiosè componere: idque eo cum ardore, qui per faciem diffusus, extima quoque corporis perspicue inflammaret. Et quantulacumque ea essent quae ad hanc DEI familiaritatem valebant, principe studio omnia persequebatur, vt in ijs agendis crederes eum DEO praesenti assistere. Quod tum videre praecipue licebat, quoties aut discumbendum, aut à mensa recedendum cum precibus erat. Interea nullo strepitu quies precantis turbabatur; nisi cuius ipse causam pra-

præbuiſſet. A Iacobo quondam
Lainefio interrogatus ſuper modo
precandi, quo maximè vteretur,
reſpondit: In cæleſtibus meditan-
dis, AGI ſe veriùs quàm AGÈRE.
Quod abſolutiſſimæ virtutis faſti-
gium eſſe, Aſcetæ veteres tradide-
runt. Nam eum in modum Dio-
nyſius olim Hierotheum ait, DI-
VINA PATI ſolitaſſe.

31. Sed præter alia multa, inui-
tabatur ad hoc ſtudium magnis
cæleſtium rerum oſtentis. Nam
in primo morbi discrimine, S. Pe-
trum iucundiſſimi ſpectaculi pro-
cæmium habuit, quod ſuprà docui-
mus; atque indidem ex morbo
planè conualuit. Nec multò poſt
vigili, ac neſcio quid de caſtimoniâ
tuendâ ſollicito, Cælitum Regina
cum filiolo, inter eximium ſplen-
dorem ſe obiecit: gaudijs quæ om-
nibus perfuſum, timore illo, cete-
ra quæ fœedarum rerum illecebrâ li-
beravit. Prætereà Manreſæ graui-
bus ac velut aſſiduis animi ſcrupu-
lis compunctus, poſteà quàm Pa-

nicum metum debellauit, sublimium deinde voluptatum communicatione frui perrexit.

IGNATII visa quadam insignia.

CAP. VII.

32. **E**T stabat fortè in gradibus
 Lædis S. Dominici, pieque
 diurnas preces magnæ Virgini ad-
 numerabat; cum repentè animus
 diuinâ luce collustratus, mirabili
 cum gaudio SS. Triadem cœpit
 intueri, & quamdam tantæ rei ima-
 ginem, quoad licuit, felicibus ocu-
 lis impertire. Quare immodicis so-
 latijs initiatus, non singultus tem-
 perare, non lacrymas potuit erum-
 pentes continere: & lingua diu
 aliud loqui, & aliud cogitare mens
 nequijt, quàm quod insperato mi-
 raculo semel vidisset: conatusque
 alijs interim alijsque similitudinum
 vmbrijs, rei prodigium explicare,
 audientes in stuporem rapiebat.
 Certè confestim super illo argu-
 mento vberem lucubrare com-
 men-

mentarium incepit; scriptumque in tabulis diurnis reliquit, plurimum annorum studio se ad luculentiorē scientiam non fuisse euasurum, neque maioris lucis in hac mortalitate capacem se credere, quā quantam ab eo viso hausisset. Alio quoque tempore repræsentatus illi est admirabilis modus, quo DEVS omnia quondam ex nihilo procrearat.

33. Tum in eodem S. Domini-
ci cœnobio, cū Sacris litaretur,
ipsaque demum Hostia manibus,
ut solet, in sublime sustolleretur,
claro mentis obtutu CHRISTVM
vidit, sub illo panis velo latitan-
tem. Quem eundem & alibi, sæpè
ac diu, exterioribus oculis, uti &
beatissimam eius Matrem Virgi-
nem, habuit contemplari. Neque
Manresæ hæc solū, sed in subur-
bano etiam Patauij ac Ierosoly-
mæ locisque compluribus eadem
contigere. Olim Manresâ egressus,
templum petierat, quarto inde la-
pide dissitum. Ibi interiuncto iti-

nere, propter amnis crepidinem confedit: ac, defixis in undas oculis, cœpit insolenti luce irradiari; neque vllâ tamen imagine occupatus, fidei quædam arcana, disciplinarumque scita penitissimè cognoscere: vt proinde quæ antea scierat, tunc ei longè diuersissima viderentur.

34. Sed illud fuit haud paullò memorabilius, quod itidem Manresæ contigit. Die quodam Sabbati, sub horam vltimarum precum, sensibus repentè destitutus, exanimis per dies octo continuos iacuit; nihilo ab sepulto diuersus, quàm quòd cordis leuiuscula quædam palpitatio deprehendebatur. Ceterùm omnibus in rei euentum erectis, altero deinde Sabbato, circiter eandem diei horam, recludit oculos, vt si placidissimo somno solueretur; & inter suauissimos affectus, IESVM leniter appellat. Quod compertum nos ex ijs habemus, (inquit Ribadeneira) qui testimonium in eam rem dixerunt; quive

quive de præsentibus videntibus-
que liquidò acceperè.

35. Non fuit infra hanc nobi-
lis illa ostensio, de qua supra me-
morauimus: cum sacram ædiculam
ingresso, DEVS se Pater obiecit,
Christusque in humeris crucem
gestans, blandissimè, *Socijs Romæ*
se propitium fore, promisit.

36. In Casinati monte, vbi
S. olim Benedictus proditur ani-
mam S. Germani, Capuani Anti-
stites, vidisse sublimem inter Cæli-
tes euehi, vidit & IGNATIVS Bac-
calaureum Hozium cælum petere,
qui nuper ei se Socium Venetijs
adiunxerat, ac tunc fortè Patavij,
cum P. Ioanne Codurio curabat.
Pro quo ipso item Codurio ope-
raturus, ibat aliàs IGNATIVS ad
S. Petri, quod cœnobium super
Ianiculi collem (hodie Montem
aureum) in Transtiberinâ regione
situm, visitur. Iam Sixti pontem
institerat, cum hunc vidit, quem
dixi, Codurium refulgentem in
cælum abire: & conuersus ad Ba-

ptistam Violam, suum tunc comitem, iam excessisse Codurium asseueravit. Rem alijs post ipse Baptista retulit.

37. Pater fuit quidam Leonardus Kesselius, gente Belga, vir in Societate veteranus, ac diuinis impensè deditus: isque Coloniae in Vbijs prima posuerat Collegij fundamenta; & Socijs ibi diu praefectus, magnæ sanctitatis famâ clarebat. Hunc talem virum vetus urgebat cupido IGNATII videnti. Eam in rem litteras ad Patrem exarat, copiamque sibi ab eo fieri flagitat, Romam proficiscendi, eiusque videnti ac colloquendi. Abest Vbiorum Colonia passuum plus millia nongenta. Ad quæ postulata IGNATIVS sic rescripsit, vt expedire rationibus Collegij per id tempus non putaret, si quâ Rector inde longius abesset. Ceterum hanc esse DEI siue providentiam, siue potentiam, vt, absque longinqui itineris molestiâ, videre inter se possent. Quiuit Leonardus;

dus; & non multò post vigilantibus
 sentienti que B. se illi IGNATIVS
 Coloniae improvisò stitit, atque
 aliquamdiu commoratus, ex oculis
 rursus discessit, eo adhuc tempore
 quo Romæ vitam ipse mortalem
 degebat. Affecit hoc tale spectacu-
 lum haud leuibus gaudijs virum;
 vt cuius desiderijs modo tam ad-
 mirabili iam satis esset factum.

38. Adhæc, Barcinone quondam
 Ioannes Pasqualis, Agnæ filius
 ibat ex more, vt Sacerdoti Sacris
 operaturo ad S. Eulaliæ adesset. Ei
 tunc idem IGNATIVS, sed ante
 annos iam aliquot functus, pro
 summo altari se clarè ostendit,
 Ioannes repenti, vt ad familia-
 rem, *Ab Pater mi*, exclamare:
 iamque adeò, ceu complexurus,
 accurrere. Verùm ei IGNATIVS
 manu abnuere, néve cominus ac-
 cederet, prohibere. Simul ab eo vi-
 deri desijt. Alia & horum haud
 absimilia, possent commemorari
 multa; sed nos prolixiora exosi,
 ne Lectoris otio abutamur, ple-
 risque

risque decreuimus supersedere.

39. Nam ijs etiam ipse adeò nihil tribuebat, vt quamuis circumflueret his cœlitum delicijs, inter sanctitatis tamen probatæ testimonia, eas numquam numeraret. Magis animi modestiam mirari: & patientiam sui que despectionem laudare: tum precandi studium, & sui domandi sollertiam, talia que inter veras virtutes ducere solebat. Alia in hominum ore illustria esse, sed Deo tamén cælo que haud perinde æstimari.

40. Ab hac animi luce, nonnulli etiam radij in partem corporis exundarunt, quos arbitri sæpe numero conspexere. Id quod de Iabellâ suprâ narratum voluimus: quæ cum inter puerulos pro arâ summâ confidentē, insolito splendore radiare viderat. Idem alio tempore Ioanni Pasquali visum, cuius mater domicilium IGNA-
TIO præbuerat. Et Loiolæ (oppidi hîc nomen) istud ipsum & alij viderant, cum illuc ex Galliâ
regres-

regressus, ad hospitem domum
 diuertisset. Romæ deinde Philip-
 pus Nerijs, auctor Oratorij, ma-
 gnâ & notâ sanctitate vir, IGNA-
 TII æqualis, sæpius spectasse eum
 se aiebat, fulgentibus radijs multo-
 que capitis nitore coruscantem.
 Quo teste tantò libentiùs hîc uti-
 mur, quantò maiorem illum &
 sanctiorem fuisse, haud dubiè sci-
 mus: & à quo denique tantos ho-
 die fructus existere Roma mira-
 tur. Is verò addictissimum se
 S. IGNATIO, ac velut filium ge-
 rebat: solitus ad ipsum, consilij pe-
 tendi, recurrere, & in aduersis in-
 didem sibi solatia quæritare. Quæ
 quidem ipsa abundè, simul IGNA-
 TIVM intuebatur, suppetebât. De-
 cessit hic DEI seruus M. D. XCV.
 ad VII. Kal. Iun. coluntque nunc
 eius memoriam festis gaudijs po-
 steri, nequaquam ingrati.

41. At multò illud est memora-
 bilius, quod Alexandro Petronio
 contigit, Medico Romæ celebri,
 & inter IGNATII amicos singu-
 lari.

lari. Decumbebat is graui valetudine impeditus, inque cubili, ob valuas obferatas, perobsuro. Hunc postquam inuisit IGNATIUS, relucere locus nouis splendoribus visus, obstupescit ægrum, vt scitari subigeretur, equanam, & vnde illiusmodi lux existeret, quam insperato conspicaretur. Inter quæ confestim è morbo conualuit: eamque salutem IGNATIO præsentì acceptam retulit; etsi factum apud alios clam tantisper haberi voluit, donec IGNATIUS viueret. Post denique rem vniuersam detexit, magnâ cum defuncti existimatione.

42. Eundem Ioannes Pasqualis Barcinone inter preces sæpè sublimem vidit, atque ad tres amplius aut quattuor dodrantes (siue, quod Acta referunt, ad quinque etiam cubitos) ab humo elatum, in aëre ferri; idemtidem hæc secum quiritantem, *O Deus, ô mi Domine, si homines te agnoscerent!*
Idque

Idque ab ipso Ioanne persæpè
audisse se, filius eiusque nurus iu-
reiurando firmarunt.

IGNATIÏ *vaticinationes.*

CAP. VIII,

43. **I**NSUPER vaticinatione cla-
rus, præsensit prædixitque
multis res multas lōgè antè quàm
fierent. Iturum fortè Ierosoly-
mam, adolescēs annos natus octo-
decim Ioannes hic Pasqualis co-
mitabatur. Quem ille reuerti ius-
sum, admonuit, matri potiùs vt in-
seruiret; tum fore, vt vxore ductâ,
liberos procrearet, multisque ea-
propter laboribus exerceretur. Me-
minisset solùm, forti animo con-
stantique omnia perferret. Addi-
dit deinde alia, quæ omnia haud
aliter quàm ostenderat, euenere.

44. In Belgas aliquando è Gal-
lijs transierat, stipem ibi ab Hispa-
nis gentilibus coactum, quâ cœpta
litterarum studia persequeretur.
Accidit, vt Antuerpiæ tunc inuita-
tus,

tus, cùm apud institorem pranderet, conspiceret è familiã quemdam, defixisq̃ue in eum oculis, aliquamdiu hæreret. Is autem iuuenis tum erat, & Petrus Quadratus Medina vocabatur. Hunc iussit iuuenem propiùs ad se accedere, docuitq̃ue, magna olim ab eo beneficia in Societatem manatura: idcirco ineundam sibi tantò antè cum eo necessitudinem. Sciret quippe ille, haud nihil DEO se debere, vt quem condendo iam olim Societatis Collegio designasset. At nondum certè coalita tunc Societas erat: nec tamen fefellit. Nam longè pòst ipse, eiusq̃; vxor Francisca Magna, Societati Collegium Medinæ Campi fundarunt.

45. Quo tempore abisse eum Vicentiã diximus, vt Simonem Rodericum in morbo fluctuantem inuiseret; secessit in partes aliquamdiu, comite propter viam relicto. Atque ibi diuinitus de Simonis valetudine edoctus, Fabro comiti suo, Aeger iam, inquit, non
 morie-

moriatur. Inde in oppidum ingressus, agrum amplectitur, interque eos complexus, bonam habere mentem iubet. Nam ex hac, inquit, ægritudine tu quidem non moriere. Et cum dicto conualuit repente Simon. Quod hic alijs est ipse factus; & ex Fabro postea Laines accepit; qui rem denique omnem, uti gesta est, alijs aperuit.

46. Eo ipso in loco fortè Sociorum vnus de mutando vitæ genere secum deliberabat; anceps, vtrum duorum præstaret; apud anachoriten, qui in suburbano tum incolebat, degere; an cum IGNATIO, plurimum saluti consulere. Et iam eius consilij capiendi, ad hominem adibat: cum ex itinere, monstris, ac nescio quibus spectrorum laruis, exterritus, ad IGNATIVUM continuo recurrit. Qui arcano Socij diuinitus perspecto, subintranti, *Modice*, inquit, *fidei, quare dubitasti?* Atque ijs illi verbis, omnis continuo fuit dubitatio exempta. Nam propositum deinde tenuit,

tenuit, atque ad extremum spiritum cum IGNATIO perseueravit.

47. Romæ Stephanus etiam Baroellus, homo Italus, & recens in Societatem adscitus, vitæ iam suæ desperabat; ob pertinaciam infesti morbi, Medicis adeò ipsis conclamantibus. Abit IGNATIVS, & pro eo litare, ad S. Petri, in Ianiculo, festinat. Comitabatur illum Ribadencira, vt sæpè, & facienti ministrabat. Omnibus peractis, gratijsque pro more habitis, ille Ribadenciræ, *Stephanus*, inquit, *noster in præsentia non occumbet*. Vidimus inde confestim ægro melius esse; eumque dein integrè conualescere, pòst in terram Lusitaniam, pòst in Italiam redire; multosque annos in Societate superstitem piè sancteque degere.

48. Doctor Arroura, nobilis vir, Barcinone clarus, Catholici Regis Legatus, narrando, quàm familiariter IGNATIO vsus fuerit, Ego obuiam eum, inquit, Romæ ab Arâ Cæli habebam, manu litte-

litteras gestantem, quas Franciscus ei Borgia dederat, Gandiæ tum Dux, & pro Rege Catalauniæ, perque id tempus matrimonio adhuc vinctus. Ibi in me intuens, *Quis crederet, inquit, Virum hunc principem, qui has ad me scripsit, Romam olim venturum, nostramque familiam hic ducturum?* Id quod deinde functâ coniuge factum. Quippe Societatem ingressus, longè post, Tertius ab IGNATIO Generalis renuntiatur.

49. Idem hic Michaël Arrovi-
ra iuratus pro testimonio dixit, ad-
lescentem se, ac de instituendâ vi-
tâ dubium, denique vxorem duce-
re decreuisse. Idque consilium, etsi
omnibus clam habuerit, ad IGNA-
TIVM tamen emanasse. Qui ei,
scire se iam illius arcanum, osten-
dens: Sed tu ô quomodo flebis,
inquit, quasque in miseras te mox
videbis præcipitem isse? Quæ ex
amissim, vt prædixerat, omnia
contigere. Aliàs Agnam quoque
Pasqualem è viuis exiisse, IGNA-

TIO Romæ nuntiabatur. Qui rogatus pro eâ preces vt nuncuparet, iam prius id se comperisse, quàm litteræ resignarentur, respondit. Sed AGNAM de cetero sui securam, inter Cælites iam incolere.

50. Paulus deinde Pontifex III. Collegio Patauino reditus quosdam à Cœnobio S. Magdalenzæ annuos addixerat. Eo in negotio curabat fortè Venetijs Laines: & compertis vndique difficultatibus, magnique nominis aduersarijs absterritus, dedit ad IGNATIVUM litteras, monuitque vt pro rei desperatæ successu sacrificaret; nam humanæ opis reliquum nihil videri. Gessit morem roganti Pater, ipsoque Magnæ Virginis natali fecit: & bonum animum habere iusso, rescripsit: namque id eum pro certo, quod vellet, impetrasse. Octauâ postmodum luce, cum admiratione illorum quos rei illius publicæ consuetudo non fugeret, res habuit euentum.

51. Huic

51. Huic eidem Laini prædixit, fore, vt sibi successor in summâ Societatis prouinciâ daretur. Hieronymum quoque Natalem, cum Ludouico Consalo in terram Hispaniam iturum, iusserat quàm primum conscensâ naui soluere, habituros vtrumque expeditam navigationem. Nec aliter accidit: & hieme ipsâ feliciter traiecere.

52. Haud minor difficultas Collegium Germanicum premebat; sed idem fuit de prospero successu vates. Quippe laborabat id vltimâ penuriâ, nec allucebat vsquam vlla subsidij spes. Quare de Purpurato Senatu monuere aliqui Patrem, cœpta omitteret, nullo consilio rem tam difficilem continuaturum. Negare interim ille, atque in proposito perseuerare: quin etiam l'reuî futurum dicere, vt Collegio rebus omnibus abundè prospiceretur, neque egestati porrò locus esset. Secutus est inde Gregorius XIII. qui ijs opibus locupletauit Collegium, vt nul-

lâ re hodie videatur indigere.

53. In altero item Collegio, quod Romanum appellamus, istis haud dissimilia contigere. Nam necessitatibus tenebatur, quantis vt humanitus liberaretur, fieri posse vix crederes. Sed dedit in preces se Pater, iussitque mox otiosos ab hoc metu nos esse: DEVM paucis post mensibus opportunè prouisurum. Id quod copiosè, nec aliquando sine miraculi specie, factum, donec nouissimè idem Gregorius Pontifex reditibus suis illud stabiliiuit. Talia præsensit compluria prædixitque IGNATIVS, ita vt de futuris ipse numquam falleretur.

S. I G N A-